

K výkladu pojmu příkaz plátce prostřednictvím příjemce

Zákon č. 112/2016 Sb., o evidenci tržeb (dále též „ZOET“), v § 5 písm. b) definuje jednu z formálních náležitostí evidované tržby následovně:

(tržba je uskutečněna) „bezhotovostním převodem peněžních prostředků, k němuž dává příkaz plátce prostřednictvím příjemce, kterým je poplatník, který má tržbu evidovat“

Tento dokument řeší pouze otázku, zda jde nebo nejde o evidovanou tržbu ve vztahu k ustanovení § 5 písm. b) ZOET, nezkoumá další hlediska určující nebo vylučující tržbu jako evidovanou.

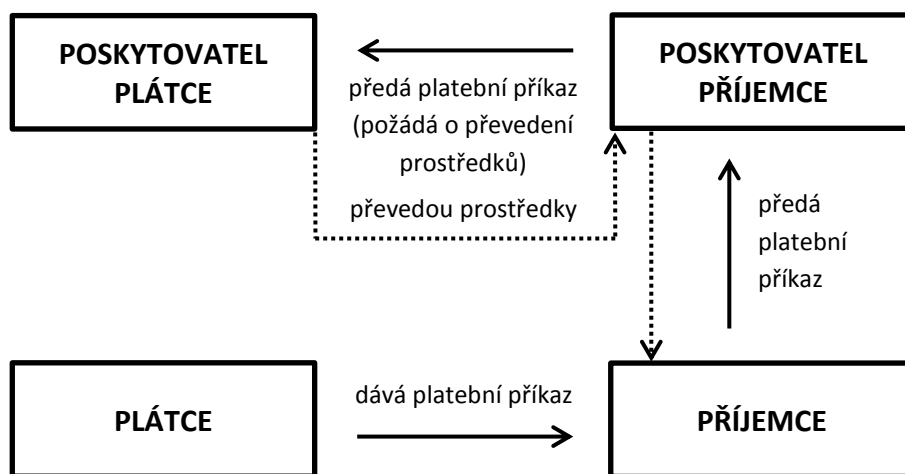
Nejprve obecně k bezhotovostním převodům peněžních prostředků. Na jejich realizaci se obvykle podílí celkem 4 subjekty:

- plátce,
- příjemce,
- poskytovatel platebních služeb plátce (dále jen „poskytovatel plátce“),
- poskytovatel platebních služeb příjemce (dále jen „poskytovatel příjemce“).

Za určitých okolností se může roli těchto subjektů vykonávat jedna a táž osoba, např. plátce a příjemce mají totožnou banku, to však na posouzení situace nemá žádný vliv. Nejčastějším poskytovatelem platebních služeb jsou banky, nejsou však, je patrné z textu dále, poskytovateli jedinými.

Plátce a příjemce mají s poskytovateli uzavřené smlouvy o platebních službách [§ 74 zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku (dále též „ZOPS“)], na základě kterých pro ně poskytovatelé realizují bezhotovostní převody. Důležitý je také pojem platební příkaz, který ZOPS v § 2 odst. 3 písm. d) definuje jako: „pokyn poskytovateli, jímž plátce nebo příjemce žádá o provedení platební transakce“.

Vydeme-li z výše uvedeného, je evidovanou tržbou takový bezhotovostní převod, k jehož provedení dá plátce příkaz (pokyn) prostřednictvím příjemce. Pro příjemce zajišťuje přijímání příkazů a jejich další předávání jeho poskytovatel, tato služba je zajišťována v rámci tzv. acquiringu. Poskytovatel příjemce příkaz po přijetí předá poskytovateli plátce, který na základě příkazu převede z platebního účtu plátce peněžní prostředky poskytovateli příjemce a ten je následně předá příjemci. Celý proces je zobrazen ve schématu níže.

Klíčovým prvkem celého schématu je skutečnost, že plátce nejedná přímo se svým poskytovatelem. Rozlišujícím kritériem pro to, zda jde nebo nejde o evidovanou službu podle § 5 písm. b) ZOET, bude tedy otázka, zda plátce dává příkaz přímo svému poskytovateli, nebo zda mezi ně vstupuje příjemce

prostřednictvím svého poskytovatele. Dá-li plátce příkaz nikoliv prostřednictvím příjemce, ale přímo svému vlastnímu poskytovateli, o evidovanou platbu nepůjde.

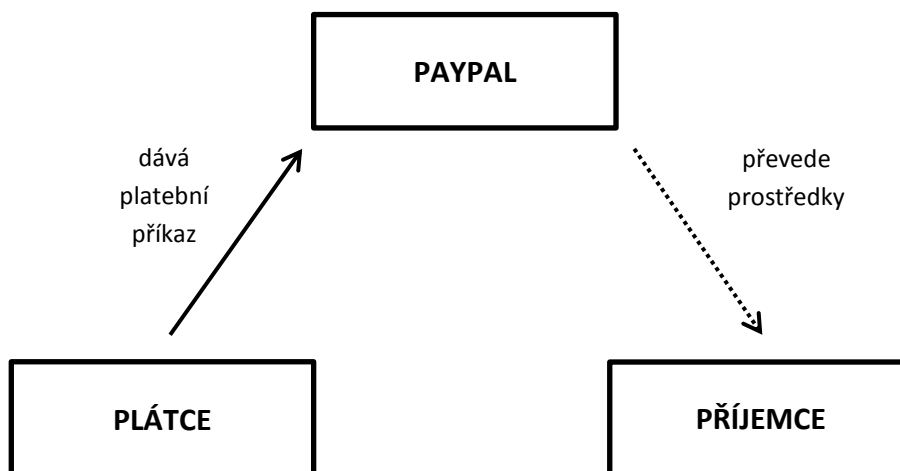
Pro praxi je tedy podstatné rozlišovat, komu dává plátce příkaz k převodu. Dává-li příkaz osobě, se kterou má uzavřenou (ať už rámcovou nebo jednorázovou) smlouvu o platebních službách, bude se jednat o poskytovatele plátce, tedy nejčastěji o jeho banku a takový převod nemusí být evidován. Dá-li naopak příkaz prostřednictvím příjemce (například příjemce vybaveného karetním terminálem), pak půjde o převod, který bude muset být evidován. Akceptaci a předání příkazu realizuje pro příjemce zpravidla jeho poskytovatel (nejčastěji banka obchodníka).

Příjemce pozná platební transakce, ke kterým dává platební příkaz plátce jeho prostřednictvím (a které tudíž musí evidovat) například tak, že má pro tento typ transakcí se svým poskytovatelem uzavřenou smlouvu o tzv. acquiringu (o předávání platebního příkazu a zpracování platebních transakcí). Na základě této smlouvy jsou mu pak na účet připisovány příchozí platební transakce (např. jako příchozí karetní transakce). Typickým příkladem transakce, ke které dává příkaz plátce prostřednictvím příjemce je karetní transakce.

Od výše uvedeného je však třeba odlišit inkasa, tedy platební transakce, ke kterým dává platební příkaz příjemce na základě souhlasu plátce. Plátce v těchto případech nedává příkaz k platbě. Může se jednat například o různá „karetní předplatná“ neboli „karetní inkasa“. Plátce si například objedná časopis prostřednictvím internetu a v rámci objednávky zadá číslo své karty. Následně si příjemce každý měsíc z karty strhne měsíční předplatné. Obdobně může být placeno měsíční vyúčtování za mobilní telefon atp. Plátce příjemci předává údaje o své platební kartě, ale nedává platební příkaz – jednotlivé platební příkazy k platbě z platebního účtu v tomto případě dává každý měsíc příjemce prostřednictvím svého poskytovatele a plátce je o nich již jen informován. Jedná se o obdobu klasického inkasa, jakým se platí energie, nájemné atp. Platební příkaz je tedy nutné chápat jako pokyn k zaplacení konkrétní částky.

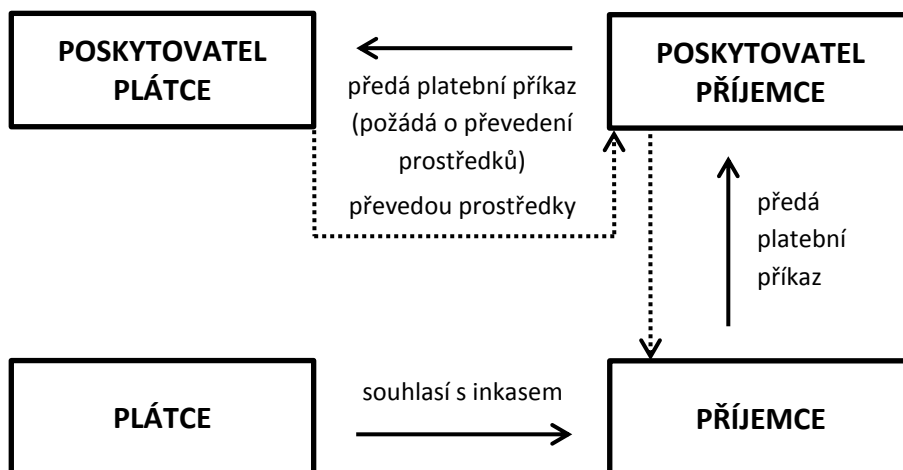
Příklady online platebních metod, které nejsou evidovanými tržbami podle § 5 písm. b) ZOET:

- **Část plateb přes PayPal.** Platby, při kterých se plátce přihlásí ke svému PayPal účtu a z něj převede peněžní prostředky (uložené na účtu či na něj ad hoc k provedení konkrétní transakce „načerpané“ z platební karty či běžného účtu) příjemci, rovněž vlastníkovvi PayPal účtu. Příkaz k platbě dává plátce svému poskytovateli, společnosti PayPal. Společnost PayPal v tomto případě plní dvojí roli – je poskytovatel plátce i poskytovatelem příjemce, to však na posouzení situace, jak je vidět, nemá žádný vliv. Viz schéma níže.

Něco jiného jsou případy, kdy plátce PayPal účet nemá. Příjemce ho (například z košíku v eshopu) přesměruje na platební bránu PayPal, kde platbu provede prostřednictvím svojí platební karty. Příkaz dává plátce prostřednictvím příjemce a tato tržba evidovaná být musí.

- **Karetní inkaso.** Pravidelné měsíční platby, ke kterým dá plátce souhlas předáním údajů o platební kartě příjemci, jednotlivé měsíční (či týdenní nebo i každodenní) platební příkazy však dává příjemce. Takto mohou být inkasovány měsíční vyúčtování za mobilní telefon, měsíční zálohy na energie, předplatné časopisu či počítačových her atp. Viz schéma níže.

- **Služby typu SOFORT, iDEAL či jiné „třetí strany“.** Platby pomocí tzv. payment initiation services ve smyslu nové evropské směrnice o platebních službách „PSD2“ (například služba SOFORT rozšířená v německy mluvících zemích). Plátce dá příkaz své bance prostřednictvím třetí strany (poskytovatele iniciace platby). Do schématu nevstupuje příjemce. Třetí strana nemusí být poskytovatelem příjemce. Jedná se o specifický příkaz k úhradě. I zde se nejedná o evidovanou tržbu.
- **Příkaz k úhradě prostřednictvím bankomatu či platbomatu.** Uživatel se prostřednictvím platební karty přihlásí do prostředí bankomatu a následně zadá příkaz k úhradě ze svého účtu. Jedná se svojí bankou a jí dává příkaz k úhradě. Platební karta tedy slouží k identifikaci uživatele nikoliv k zadání příkazu. I zde se nejedná o evidovanou tržbu.